

Recidivecijfers van Waagcliënten bekend!

Hoe het ex-cliënten vergaat na een ambulante forensische behandeling blijft vaak onbekend. Informatie over recidive is voor behandelaars relevant, maar ook voor de instelling zelf. In tegenstelling tot de tbs-klinieken is er tot op heden weinig bekend over de recidivecijfers van ex-cliënten in het ambulante forensische veld. Voor het eerst in de geschiedenis worden de recidivecijfers gepresenteerd van ruim 5.000 volwassen ex-cliënten van de Waag. Deze groep cliënten was in behandeling bij de Waag in de periode tussen 2008 en 2012.

Ex-cliënten 18+

De onderzoeksgroep bestond uit 5.204 volwassen mannelijke (89.8%) en vrouwelijke (10.2%) ex-cliënten met een gemiddelde leeftijd van 34.3 jaar (SD=11.6; range 18 - 79 jaar).

Van de vier indexdelictgroepen (zedes, geweld, huiselijk geweld en vermogen) werden de recidivepercentages berekend. Van de restcategorie 'Overig' (zoals brandstichting, wapenbezit/drugsbezit en stalking) zijn de recidivepercentages niet beschreven omdat de groep te divers is om er conclusies aan te verbinden.

Typen delinquenten o.b.v. indexdelict

Tabel 1. Totale onderzoeksgroep onderscheiden naar indexdelict (N=5.204)

Indexdelict	n	%
Zeden*	558	10.7
Geweld	1.849	35.5
Huiselijk geweld	1.900	38.2
Vermogen	490	9.4
Overig	227	4.4
Onbekend	90	1.7

*Zeden wordt ook aangeduid met SGG, Seksueel Grensoverschrijdend Gedrag

Recidivegegevens

De recidivegegevens (nieuwe veroordelingen) zijn aangeleverd door het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) van het ministerie van Veiligheid en Justitie. De follow-up periode varieert van twaalf tot 74 maanden na de afsluiting van de behandeling. In dit onderzoeksbulletin worden de recidivepercentages gepresenteerd van één jaar en twee jaar na

behandeling en gedurende de maximale onderzoeksperiode (follow-up periode) van 74 maanden (ongeveer zes jaar) na behandeling. Daarnaast wordt beschreven of de groep recidiveerde met een willekeurig delict (algemene recidive) of met een delict gelijk aan de aanmeldklacht (specifieke recidive).

Huiselijk geweldsrecidive

In het Wetboek van Strafrecht (WvSr) – de basis voor de WODC gegevens - worden huiselijk geweldsdelicten niet als zodanig onderscheiden. Daarom zijn voor de huiselijk geweldplegers de recidivecijfers berekend op basis van Algemeen geweld.

Analyse

Kaplan Meier survival analyses zijn gebruikt om de recidivepercentages te berekenen. De recidivegegevens worden eerst beschreven voor de totale groep en vervolgens opgesplitst in mannen versus vrouwen en jong volwassenen (18-23 jaar, JoVo's) versus volwassenen (24+ jaar). De recidivecijfers voor jongeren tot 18 jaar worden in een volgend onderzoeksbulletin beschreven.

Recidive totale groep (ex-cliënten 18+)

Twee jaar na behandeling recidiveerde 19.3% van alle ex-cliënten. Van deze groep pleegden 368 (37.6%) een delict gelijk aan het indexdelict (specifieke recidive) en de rest (62.4%) recidiveerde met een ander type delict. Het algemene recidivepercentage van 19.3% ligt

De informatie in dit bulletin kan afwijken van die in eventuele latere publicaties.

stukken lager dan de 48% recidive bij volwassen ex-gedetineerden en 35% bij ex-reclassenten (Wartna e.a., 2012).

Van de totale onderzoeksgroep staan in tabel 2 de recidivepercentages uitgesplitst naar indexdelict. De meeste recidivedelicten vonden plaats binnen twee jaar na behandeling. Dat gold voor zowel de algemene als de specifieke recidive. De recidivepercentages per type delinquent lopen echter sterk uiteen: de vermogensgroep sprong eruit met zowel specifieke als algemene recidive.

Dat gold voor alle recidiveperiodes. Opvallend is dat de meeste cliënten uit alle indexdelictgroepen vaker recidiveerden met andere delicten dan het indexdelict. De algemene recidivepercentages varieerden na gemiddeld zes jaar follow-up tijd tussen de 13% bij de zedengroep en 41% bij de vermogensgroep. De specifieke recidivepercentages volgden nagenoeg hetzelfde patroon, met de laagste recidivepercentages bij SGG-clieënten en de hoogste in de vermogensgroep.

Tabel 2. Recidivepercentages totale groep onderscheiden naar indexdelict (N=5.114)

	Recidive binnen 1 jaar				Recidive binnen 2 jaar				Recidive totale follow-up			
	Algemeen		Specifiek		Algemeen		Specifiek		Algemeen		Specifiek	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Zeden (n=558)	20	3.6	2	0.4	34	6.3	3	0.6	49	13.0	3	0.6
Geweld (n=1.849)	279	15.1	121	6.9	427	23.6	156	9.1	541	35.6	156	9.1
Huiselijk geweld (n=1.990)	209	10.5	93	4.8	315	16.2	124	6.6	412	24.8	124	6.6
Vermogen (n=490)	105	21.4	56	12.0	153	32.0	71	15.7	173	41.0	71	15.7
Overig (n=227)	26	11.5	9	4.1	40	18.0	14	6.4	47	25.3	14	6.4

Verschillen tussen mannen en vrouwen

De onderzoeksgroep bestond uit 538 vrouwelijke ex-clieënten, met een gemiddelde leeftijd van 31.9 jaar (SD=10.8; range 18 - 69 jaar) en 4.732 mannen met een gemiddelde leeftijd van 34.5 jaar (SD=11.7; range 18 - 79 jaar). Het percentage vrouwen die bij de Waag behandeling hebben gekregen komt globaal overeen met het percentage vrouwen dat in 2009 via de reclassering een gedragsinterventie aangeboden kreeg (5.9%) of naar zorg toegeleid werd (8.2%) (Bosker e.a., 2012). Het aandeel vrouwen bij de Waag was kleiner in de man-vrouw verdeling (9 : 1) dan de verhouding delinquente mannen en vrouwen in de normale bevolking (gemeten in 2007), 6 mannen op 1 vrouw per 100 Nederlanders

(Van der Laan, Blom, Tollenaar & Kea, 2010). Het aandeel van vrouwen in de criminaliteit blijkt op basis van bevolkingsonderzoek met 48% te zijn gestegen sinds 2002. In dit onderzoek kan de toename van vrouwen in de criminaliteit niet worden bevestigd.

In onderhavig onderzoek werden mannen en vrouwen met elkaar vergeleken qua algemene en specifieke recidive. De uitkomst lijkt een 'open deur'; vrouwen recidiveerden minder vaak dan mannen. Dat gold niet voor alle delicten: een vrouw aangemeld voor een vermogensdelict, recidiveerde vaker met een vermogensdelict dan een mannelijke vermogensdelinquent. In het tweede jaar na de behandeling werd dat verschil nog duidelijker.

Tabel 3. Recidive in percentages voor alle mannelijke (n=4.590) en vrouwelijke (n=524) ex-clieënten.

Indexdelict	Recidive % binnen 1 jaar				Recidive % binnen 2 jaar				Recidive % totale follow-up			
	Algemeen		Specifiek		Algemeen		Specifiek		Algemeen		Specifiek	
	♂	♀	♂	♀	♂	♀	♂	♀	♂	♀	♂	♀
Zeden (n=556/n=2)	3.6	-	0.4	-	6.3	-	0.6	-	13.1	-	0.6	-
Geweld (n=1.676/n=173)	15.9	6.9	7.3	3.0	24.8	12.0	9.7	3.6	36.6	25.7	16.1	3.6
Huiselijk geweld (n=1.812/n=178)	10.8	7.3	5.1	2.3	16.7	10.4	7.0	2.9	25.4	16.9	10.7	7.8
Vermogen (n=361/n=129)	23.3	16.3	11.4	13.3	34.8	24.0	14.1	19.5	43.2	34.6	19.6	22.6
Overig (n=185/n=42)	13.0	4.8	4.5	2.4	20.4	7.2	6.8	4.9	27.8	13.0	11.2	4.9
Onbekend (76/14)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Verschillen tussen JoVo's en 24-plussers

Blokland en Nieuwbeerta (2004) onderzochten de criminele carrière van jongeren over een periode van 60 jaar en vonden dat de meeste delicten in de jongvolwassenheid werden gepleegd en afnamen naarmate men ouder werd.

De onderzoeksgroep van de Waag bestond uit 1.055 JoVo's met een gemiddelde leeftijd van 20.1 jaar (SD 1.5; range 18 – 23 jaar) en 4.215 24-plussers met een gemiddelde leeftijd van 37.8 jaar (SD 10.3; range 24 – 79 jaar).

Wat direct in het oog springt, is dat de recidivepercentages bij JoVo's in bijna alle indexdelictgroepen hoger lag dan bij de 24-plusgroep. Dat gold voor algemene recidive en voor specifieke recidive. Uitzonderingen waren specifieke recidive met een vermogens-, en zedendelict. De recidivepercentages in deze indexdelictgroepen lagen hoger in de 24-plusgroep dan bij de JoVo's. Het recidivepercentage van de gehele groep lag met 19.3% duidelijk lager dan dat

van de ex-reclassanten van Wartna e.a. (2012). Echter, de JoVo's die gewelds- en vermogensdelicten pleegden lijken qua recidive (25.4% – 35.5%) meer op de volwassen ex-reclassanten. Het gegeven dat de percentages veel lager uitvallen bij de 24-plussers wordt bevestigd in het onderzoek van Hanson (2002) over recidive bij zedendelinquenten. Uit zijn onderzoek bleek dat jongvolwassen verkrachters van leeftijds-genoten het meest recidiveerden en voor alle groepen gold dat de recidivepercentages afnamen met het stijgen van de leeftijd.

In tegenstelling tot de 24-plussers recidiveerden SGG JoVo's niet met zedendelicten. Wederom recidiveerden de ex-cliënten aangemeld voor vermogensdelicten met verschillende soorten delicten waarvan het meest met vermogensdelicten. Echter, jongvolwassen geweldsdelinquenten recidiveerden op de lange termijn het meest (47.4%).

Tabel 4. Recidive in percentages voor alle Jong Volwassenen (n=1.026) en 24-plussers (n=4.088) ex-cliënten.

	Aantallen		Recidive % binnen 1 jaar				Recidive % binnen 2 jaar				Recidive % totale follow-up			
			Algemeen		Specifiek		Algemeen		Specifiek		Algemeen		Specifiek	
	JoVo	24+	JoVo	24+	JoVo	24+	JoVo	24+	JoVo	24+	JoVo	24+	JoVo	24+
Zeden	67	491	4.5	3.4	-	0.4	9.4	5.8	-	0.6	24.8	11.0	-	0.6
Geweld	546	1.303	17.9	13.9	7.3	6.7	29.6	21.0	10.6	8.5	47.4	30.0	19.5	13.0
Huiselijk G	195	1.795	18.5	9.6	9.7	4.3	25.4	15.2	12.2	6.0	38.7	23.2	16.5	9.8
Vermogen	166	324	22.3	21.0	11.4	12.3	35.5	30.2	12.8	17.0	44.7	39.7	15.6	22.8
Overig	52	175	23.1	8.0	8.4	2.9	31.3	14.0	12.6	4.7	44.4	19.5	27.5	5.4

Conclusie

In dit onderzoek werd enkel gebruik gemaakt van informatie over veroordeling(en) na de behandeling. Het is mogelijk dat een groep ex-cliënten recidiveerde, maar daarvoor (nog) niet is gearresteerd en veroordeeld. Verondersteld kan worden dat de recidivepercentages iets hoger kunnen uitvallen door het 'dark number' van delicten dat buiten de geregistreerde misdrijven valt. Desalniettemin kan op basis van de - in dit onderzoek - gepresenteerde recidivepercentages geconcludeerd worden dat het percentage Waagcliënten dat na de behandeling terugvalt in delictgedrag - vergeleken met ex-reclassanten en

ex-gedetineerden - laag is: bijna 80% van de cliënten van de Waag is twee jaar na behandeling (nog) niet gerecidiveerd.

Meer in detail blijkt dat SGG-cliënten van de Waag niet of nauwelijks recidiveerden met een seksueel delict. Dat sluit ook aan bij bevindingen uit eerdere (inter)nationale studies. Recidive bij de SGG-cliënten betreft vaker een niet-seksueel delict.

Het onderzoek wijst ook uit dat de hoogste recidivepercentages gevonden werden in de groepen jongvolwassen ex-cliënten en de (vrouwelijke) ex-cliënten die vermogensdelicten hebben gepleegd. Ook deze uitkomsten zijn in eerdere studies gevonden. De oorzaken van de hoge recidivepercentages bij deze groepen zijn

onduidelijk. Mogelijk sluit de behandeling onvoldoende aan op de criminogene factoren (*need-principe*) en het recidiverisico (*risico-principe*) waardoor er mogelijk minder sprake is van *matched care* en cliënten bijgevolg de behandeling vaker voortijdig beëindigen. Een adequatere toepassing van de RNR-principes zou bij deze groepen in het bijzonder een aandachtsgebied kunnen zijn. Dit kwam ook naar voren in het onderzoek naar de doeltreffendheid van de AROPmaat bij JoVo's. AROPmaat bleek effectiever als beter aan deze principes werd voldaan (Hoogsteder, et al, 2014). De Waag is al sinds 2012 gericht op het afstemmen van het behandelaanbod op de jongvolwassen delinquenten. Eerst met AROPmaat en nu met de implementatie van Topzorg in de vestigingen Amsterdam, Amersfoort, Rotterdam en Den Haag. Ook voor vermogensdelinquenten is een programma ontwikkeld dat binnenkort geïmplementeerd wordt.

Vervolgonderzoek

Het bekend maken van recidivepercentages van cliënten van de Waag is het begin van uitgebreider onderzoek, waarbij onderscheid gemaakt kan worden tussen subgroepen. Een belangrijke

vervolgstap is bijvoorbeeld om te kijken naar recidiveverschillen tussen cliënten die de behandeling afronden (*completers*) en degene die voortijdig met de behandeling stoppen (*drop-outs*). Een interessante vraag is of de recidiverende ex-clieënten ook degenen zijn die de behandeling voortijdig beëindigen. En zijn zij anders dan niet recidiverende ex-clieënten qua achtergrond denk aan specifieke stoornissen, intelligentieniveau enzovoort.

Jongeren

Een groep waar we nog meer aandacht aan gaan besteden zijn de jongere ex-clieënten tot en met 17 jaar. Zijn de recidivepercentages die wij bij deze groep vinden vergelijkbaar met die van de jongvolwassen en de volwassen ex-clieënten van de Waag?

Risicofactoren en recidiverisico

Tot slot is een ander interessant onderzoeksthema het risicoprincipe. Wordt het recidiverisico gebruikt om de duur en de intensiteit van de behandeling te bepalen? Met andere woorden, worden de hoogrisico cliënten frequenter en langduriger behandeld dan de lagere risicogroepen en zie je dit terug in de recidivecijfers?

Contact

Voor meer informatie over de onderzoeksresultaten of aanmerkingen en suggesties met betrekking tot dit bulletin kunt u contact opnemen met Mara Eisenberg: meisenberg@dewaagnederland.nl.

Referenties

- Blokland, A.A.J. & Nieuwbeerta, P. (2004). Crimineel gedrag over het leven. De effecten van leeftijd levensomstandigheden en persoonskenmerken. *Mens & Maatschappij*, 79, 3, 233-263.
- Bosker, J., Rijnen, K. & Wiekeraad, M. (2012). Vrouwelijke reclasseringscliënten. Criminele meisjes en vrouwen Achtergrond en aanpak. (red. Slotboom, A-M., Hoeve, M., Ezinga, M. Helm, P. van der. Boom Lemma Den Haag 2012. H. 18 323-333.
- Hanson, R.K. (2002). Recidivism and Age Follow-Up Data From 4,673 Sexual Offenders. *Journal of Interpersonal Violence*, Vol. 17, No. 10, 1046-1062.
- Hoogsteder, L.M., Van Horn, J.E., Stams, G.J.J.M., Wissink, I.B., & Hendriks, J. (2014). The relationship between the level of program integrity and pre-post-test changes of Responsive Aggression Regulation Therapy (Re-ART) Outpatient: A pilot study. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 1-21.
- Laan, A.M. van der, Blom, M.m Tollenaar, N. & Kea, R. (2010). Trends in de geregistreerde jeugdcriminaliteit onder 12- tot en met 24-jarigen in de periode 1996-2007. Bevindingen uit de Monitor Jeugdcriminaliteit 2009. *WODC*.
- Wartna, B.S.J., Tollenaar, N., Blom, M., Verweij, S., Alberda, D.L. & Essers, A.A.M. (2012). Recidivebericht 2012, *WODC*.